

Kansrijke Start

Lokaal stappenplan

Kansrijke Start is te zien als een paraplu om een sterkere verbinding te realiseren tussen diverse inzetten en betrokken partijen bij de eerste 1000 dagen van het kind. Elkaar domein overstijgend kennen en weten wat organisaties doen of kunnen betekenen, en de doelgroep betrekken om de vraag en behoefte van hen te kennen, zijn belangrijke elementen. Deze twee elementen moeten eind 2024 in elke gemeente een vorm gekregen hebben. Daarnaast is er een opdracht om een start te maken met het vormen van een regionale samenwerking Kansrijke Start, om bovenlokale vraagstukken met elkaar te bespreken en kansen te vinden voor versterking, met betrokkenheid van regionale partijen. De twee niveaus lokaal en regionaal hebben elkaar nodig om het beoogde resultaat van de doelstelling van Kansrijke Start te optimaliseren, zodat het niet uitmaakt waar je wieg staat en eenieder gelijke kansen heeft tot gezond opgroeien.

In dit document geven we je informatie over het lokale spoor, waarbij je ofwel aan de start staat dan wel al op weg bent, en over het regionale spoor. Met deze twee sporen blijft -in onze regio- het lokale de basis en is het regionale spoor aanvullend ondersteunend.

LOKAAL

Sta je aan de start?

Ben je al even onderweg?

Regionaal

Spoor | LOKAAL - Sta je aan de start?

Is er nog geen lokale coalitie Kansrijke Start in jouw gemeente?
Ga dan aan de slag met onderstaande stappen.

STAP 1 Stel een projectleider aan

Afhankelijk van de situatie in jouw gemeente en de beschikbare capaciteit kun je ervoor kiezen om een interne (ambtenaar) of een externe lokale projectleider (bijvoorbeeld de GGD of externe partij) aan te stellen als trekker van de lokale coalitie. Het aantal uren dat hiervoor nodig is varieert afhankelijk van de grootte van een gemeente. Je kunt uitgaan van ca. 2-10 uur per week. Een projectleider heeft zicht op de (boven)lokale partijen en ontwikkelingen, draagt zorg voor het voldoen aan de minimale eisen (zie verderop) en voelt waar energie zit. Het werkveld van Kansrijke Start is een breed en dynamisch, niet-lineair geheel. Het geeft kansen om bewegingen in de eigen samenlevingen te volgen. Per jaar kunnen nieuwe indicatoren gekozen worden waar aan gewerkt wordt. Dit vergt duurzame(re) betrokkenheid. Vaak wordt er om de projectleider heen een kerngroep georganiseerd, meestal bestaande uit een ambtenaar, iemand van de GGD en soms aangevuld met een preferente uitvoerende partij.

STAP 2 Vorm een lokale coalitie

Een lokale coalitie vormt de basis voor de ketenaanpak Kansrijke Start in jouw gemeente. Een lokale coalitie is bij voorkeur breed (ofwel domein overstijgend) samengesteld. Breng daarom eerst in kaart welke partijen in jouw gemeente relevant zijn in de eerste 1000 dagen. Denk aan: verloskundigen, kraamzorg, JGZ/consultatiebureau, sociaal team, maar ook aan welzijnszorg, kinderopvang en huisartsen. Een kleine coalitie of een beperkte vertegenwoordiging kan een goed begin zijn (sneeuwbaaleffect), daar waar een grotere coalitie uiteraard meer uitstraling en bereik heeft. Vergeet niet om ook ervaringsdeskundigen en de mensen om wie het gaat te betrekken. Heb je behoefte aan advies of ondersteuning bij de opstart van de lokale coalitie, dan kun je contact opnemen met een adviseur van Pharos via kansrijkestart@pharos.nl. Bekijk ook eens [deze checklist](#) met daarin vijf basisprincipes voor een lokale coalitie Kansrijke Start.

STAP 3 Breng de startsituatie in kaart

Samen met de lokale coalitie breng je in kaart welke opgaven, kansen en mogelijkheden er in jouw gemeente zijn in de eerste 1000 dagen. Welke problematiek komt veel voor in jouw gemeente? En bij welke doelgroep(en) en in welke wijk/gebieden spelen problemen het meest? Maak hierbij gebruik van [perinatale kerncijfers](#) en cijfers uit de [GGD-monitors](#). Daarnaast is het zinvol om de [Analysetool Kansrijke Start](#) in te vullen en gebruik te maken van de [Kansrijke Start klantroute](#) om het netwerk en eventuele knel- en verbeterpunten in kaart te brengen. De startsituatie geeft input voor het schrijven van een plan van aanpak, waarna werkgroepen aan zet zijn om de lokaal vastgestelde speerpunten uit te werken.

STAP 4 Het lokale netwerk versterken

Om een lokale ketenaanpak goed neer te zetten, is het van belang om binnen het netwerk afspraken te maken over de wijze van samenwerking en de invulling van een goede doorlopende lijn aan hulp en ondersteuning voor de (aankomende) gezinnen in kwetsbare situaties in de eerste 1000 dagen. In [dit themadocument](#) vind je voorbeelden van hoe je per fase (vóór, tijdens en na de zwangerschap) invulling kan geven aan deze ketenafspraken.

STAP 5 Interventies inzetten

De lokale coalitie maakt op basis van de beschikbare informatie afspraken welke interventies in een betreffende gemeente nodig zijn. Het gaat bij voorkeur om erkende interventies zoals opgenomen in het [loketgezondleven.nl](#) van het RIVM.

STAP 6 Evaluatie en borging

Om zichtbaar te maken wat bereikt is, om bij te kunnen sturen en de aanpak door te kunnen ontwikkelen, is monitoren en evalueren van de aanpak en de samenwerking belangrijk. Maak hierbij gebruik van de [Indicatorenset Lokale Monitoring Kansrijke Start](#). Besteed naast evaluatie ook aandacht aan de borging. Zo voorkom je dat de aanpak van Kansrijke Start en de samenwerking verwater of verdwijnt. Dit kun je doen door een meerjarenplan op te stellen, of door Kansrijke Start te koppelen aan andere (bredere) thema's/domeinen binnen jouw gemeente. Bekijk de [10 aandachtspunten](#) voor borging Kansrijke Start of [lees verder in dit document](#).

Bovenstaande stappen zijn gebaseerd op de landelijke [Handreiking Ketenaanpak Kansrijke Start](#).

Spoor | LOKAAL - Ben je al even onderweg?

Is er al een lokale coalitie Kansrijke Start in jouw gemeente? Ga dan aan de slag met het verder ontwikkelen, verstevigen en borgen van de aanpak. Lees ook eens de [handreiking doelen stellen](#). Maak hierbij gebruik van onderstaande stappen.

STAP 1 Maak regelmatig een tussentijdse foto

Breng in beeld hoe de lokale situatie rondom Kansrijke Start op dit moment is; wat gaat goed, wat kan beter, wat zijn opvallende signalen en waar zit energie? Maak hierbij (opnieuw) gebruik van de [Analysetool Kansrijke Start](#). Het is daarnaast goed om de lokale aanpak Kansrijke Start te evalueren samen met de lokale coalitie. Zijn de juiste personen nog aangesloten of missen er relevante partijen? Welke behoeften hebben de partners uit de lokale coalitie? Het is daarnaast erg belangrijk om in gesprek te gaan en blijven met de mensen om wie het gaat en de uitvoerder. Zo krijg je zicht op verwachtingen en behoeften. Bovendien zorg je ervoor dat wat je doet ook daadwerkelijk is wat nodig is en je de juiste mensen betreft. Manieren om met de doelgroep in contact te zijn worden in [dit document](#) besproken.

STAP 2 Monitoring en evaluatie

Het is wenselijk om de aanpak en de resultaten te volgen, en het kan wenselijk zijn je eigen coalitie te evalueren. Hiervoor kun je verschillende (kwantitatieve) data verzamelen, zoals de perinatale kerncijfers voor jouw gemeente op [waarstaatjegemeente.nl](#) en de jaarlijkse indicatorenset Lokale Monitoring Kansrijke Start van het RIVM. Deze geeft inzicht in hoeverre instrumenten zijn ingezet en hoe de gezondheid van jonge kinderen zich ontwikkelt, en hoe het met de risico- en beschermende factoren staat. Bespreek de verzamelde data vervolgens binnen de coalitie om ook het verhaal achter de data samen in te vullen. Meer informatie vind je in de [keuzehulp Monitoren en Evalueren](#).

Wil je de eigen lokale coalitie evalueren, dan is [deze lijst](#) bruikbaar als basis. Met het aanpassen van een aantal termen is deze zeer geschikt om je coalitie eens van meerdere kanten te beschouwen. Vervang bijvoorbeeld 'netwerk' door 'coalitie', 'gezondheidsbevordering' door 'het vergroten van een kansrijke start in met name kwetsbare situaties' en 'conflicten' door 'conflicterende belangen'.

STAP 3 (Opnieuw) doelen stellen

Op basis van het verzamelde beeld, kan je reflecteren en besluiten of je de koers wil aanpassen. Het is belangrijk te beseffen dat een integrale en domein overstijgende aanpak altijd meebeweegt met de wensen, mogelijkheden en beschikbare bronnen en middelen. Dit is een voortdurend dynamisch proces en vraagt om flexibiliteit en aanpassen van gestelde doelen in samenwerking met de coalitieleden en mensen om wie het gaat. Meer informatie vind je in [deze handreiking](#).

HULPMIDDEL

Toets MINIMALE EISEN lokale coalitie Kansrijke Start

- Tenminste **samenwerking tussen een partij uit het medisch domein en een partij uit het sociaal domein**. Idealiter meerdere partijen vanuit een brede benadering. Meer informatie over coalitiepartijen is in [deze link](#) te vinden.
- Tenminste **een Plan van Aanpak**
- Tenminste **een vorm van het betrekken van de doelgroep** om wie het gaat (bijvoorbeeld sleutelfiguren in klankbord- of spiegelgroep, individuele deelnemers van interventies, of inzet ervaringsdeskundigen)
- Tenminste **een doel gericht op goed voorbereid zijn op zwangerschap** (aandacht voor preconceptionele gezondheid, bijvoorbeeld middels Prenataal huisbezoek)
- Tenminste **een doel gericht op minder onbedoelde zwangerschappen** (bijvoorbeeld middels NNZ)
- Tenminste **een doel gericht op het beter en eerder signaleren van een hulp- of steunvraag**
- Tenminste **aandacht voor taalontwikkeling** (bijvoorbeeld Boekstart i.s.m. bibliotheek)
- Tenminste **één of meerdere samenwerkingsafspraken** op uitvoerings-, beleids- of bestuurlijk niveau (bijvoorbeeld over (beschikbare) interventies, voorlichting of zorg, zie ook klantroute).
- Tenminste **deelname aan RIVM-monitoring Kansrijke Start**

REGIONAAL - Welke stappen zijn gezet?

In de afgelopen maanden is gewerkt aan de basis van een regionale aanpak Kansrijke Start. In onze regio is dit een aanvullende en geen initiërende stap, omdat in de afgelopen jaren al een meerderheid van de gemeentes is gestart met een lokale vorm van Kansrijke Start. De regionale aanpak beoogt aanvullend, ondersteunend en uitbouwend te zijn: Een manier om de handen 'boven het lokale' ineen te slaan. Op dit podium kunnen gemeenten en (boven)regionale partijen elkaar ontmoeten.

Om een gedragen regionale Plan van Aanpak Kansrijke Start vorm te geven is op verschillende manieren informatie en input verzameld, zowel intern als bij externe stakeholders. Het is een uitdaging om betrokkenheid en draagvlak te genereren voor een gezamenlijke aanpak. Door de kleurrijkheid van alle losse en vaste lokale samenwerkingsverbanden die er al waren, zijn en zullen komen, is het niet eenvoudig om een meer regionale samenhang te organiseren. We pakken deze variëteit op als startpunt voor de uitwerking van onze gezamenlijke ambitie: **Het maakt niet uit waar de wieg staat, we willen dat elk kind zich optimaal kan ontwikkelen en gelijke gezondheidskansen krijgt.**

Hieronder volgt een opsomming van de bewandelde weg in de eerste helft van 2024:

- 1. Wat & Wie** - Inventarisatie van lokale interventies en lokale partners op basis van door gemeenten aangeleverde informatie; Dit kan een aanzet zijn voor een mogelijke regionale sociale kaart.
- 2. Stand van zaken** - Whitepaper regionale Kansrijke Start.
- 3. Waartoe intern** - Inventarisatie van wensen en behoeften bij de 15 gemeentes (in Speeddates).
- 4. Waartoe extern** - Aanvullende peiling van wensen en behoeften bij lokale coalities Kansrijke Start (voor zover gestart), onder meer via de (externe) projectleiders Kansrijke Start en lokale stakeholders.
- 5. Speerpunten** - Voorbereiding op Regionale Werkagenda: Ontwerp van een eerste aanzet tot prioriteitstelling bij stakeholders. Dit is gecommuniceerd in het rondgestuurde document: Terugkoppeling van de meedenksessie.
- 6. RegioNetwerk** - Voorbereiding op Regionale Samenwerking: Oriënterende contacten en eerste verkenningen met regionale netwerk van stakeholders (verloskundig samenwerkingsverbanden, beroepsgroepen zoals zorggroep Verloskundigen, brancheverenigingen zoals maatschappelijke Kinderopvang, wettelijk verplichte partners zoals JGZ) en daarnaast met regionale aanbieders en potentiële co-financiers (zoals preferente zorgverzekeraar, welzijnssector, etc). Uitleg doel, oriëntatie op gedeelde belangen en een eerste brainstorm over wensen en behoeften van deze regionale stakeholders.
- 7. Hulpmiddel Stappenplan** - Samenvattend stappenplan voor startende en bestaande Lokale Coalities, met verwijzingen naar ondersteunende materialen.
- 8. Hulpmiddel minimale eisen** - Toets minimale eisen Lokale coalitie Kansrijke Start

REGIONAAL - Wat doen we regionaal?

Hieronder volgt een opsomming van wat er op regionaal niveau gebeurt en in de planning staat voor de ketenaanpak Kansrijke Start.

- Verdergaande oriëntatie op en peiling van samenwerkingswensen met regionale partners + samenwerkingsrichting/denkrichting.
- Afstemming met projectgroep (met afvaardiging van gemeentes).
- Adequate doorgeleiding van vragen, wensen en keuzes v.v. met de achterban van de projectgroep leden
- Inspireren, stimuleren en verstrekken van overkoepelende informatie voor het lokale en regionale netwerk
 - > Bijvoorbeeld via de te ontwikkelen (deel)website Regionale kansrijke start, als onderdeel van de Ketenaanpakken.
 - > Bijvoorbeeld via een reguliere of incidentele nieuwsbrief (nader te bepalen).

Planning

- In de zomer werken we aan een startnotitie voor de regionale coalitie Kansrijke Start.
- In september is een eerste bijeenkomst voor lokale projectleiders en gemeente-ambtenaren Kansrijke Start. Deze krijgt een kaderstellende functie voor een relevante aanpak met een breed draagvlak boven en buiten de gemeentegrenzen.
- In de tweede helft van het najaar organiseren we een eerste bijeenkomst met regionale partners waarin de gezamenlijke ambitie op de agenda staat en hoe daar stappen in gezet gaan worden. Hieruit volgt de vorm en structuur van samenwerking en wordt de thematische koers gekozen.

Het is fijn als je meewerkt aan onze droom:

Het maakt niet uit waar de wieg staat, we willen dat elk kind zich optimaal kan ontwikkelen en gelijke gezondheidskansen krijgt.

Contact

Neem heel graag contact op met een van ons bij vragen of suggesties.

**Corinne
Veen**

c.veen@ggdbzo.nl

Projectleider

**Elke
Breugelmans**

e.breugelmans@GGDBZO.nl

Projectleider

**Tess
Miltenburg**

t.miltenburg@bladel.nl

**Veerle
Stoef**

v.stoef@cranendonck.nl